

νουν τὰ παιδιὰ μας, τί θὰ κάνουν τ' ἀγγόνια μας στὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα. Σκίσιμο, κάψιμο τὰ βιβλία σὰ νὰ ἦταν ὄχτροί μας θανάσιμοι. Γιατί; Δὲ μᾶς ἔμαθαν τίποτα; δὲ μᾶς χαροποίησαν καμιὰ φορά; Καμιὰ. Μᾶς δυσκόλεψαν μονάχα τὰ παιγνίδια μας, τὰ μαλώματά μας, τοὺς συλλόγους καὶ τὶς παρλάτες μας. Φταίει θὰ πῆς τὸ σχολικὸ μας σύστημα; φταίει, δὲ λέω τ' ὄχι. Μὰ πῶς πολὺ φταίει τὸ νευρικό μας σύστημα. Τὸ μυαλό μας εἶνε ποῦ δὲν ὑποφέρει στ' ἀληθινὰ ζυγὸ καὶ ὄχι ὁ τράχηλός μας. Ἐκείνη τὴ μοναδικὴ ἀπόλαυση ποῦ δίνει τὸ διάβασμα δὲν τὴν αἰσθάνεται, δὲν τὴν αἰσθάνθηκε, οὔτε θὰ τὴν αἰσθάνῃ ὁ Ρωμιὸς ποτέ.

Ἄθανάτε Ρωμιέ, εἶσαι μοναδικὸς στὴν ὑφήλιο! Ζῆσε γιὰ τὸ στολίζεις τὴν Πλάση.

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἡ πρόσκλησή σας ἂν διαβάζουν οἱ Ἕλληνες μὴ ἦρθε ἀργὰ δυστυχῶς. Μὲ λίγα λόγια ἡ ἰδέα μου εἶναι πὼς οἱ Ρωμιὸι διαβάζουν, ὄχι ὅμως ἑλληνικὰ βιβλία, γιατί τοὺς εἶναι κερρωμένη ἡ ἰδέα πὼς ὅ,τι ρωμέτικο δὲν ἀξίζει. Δασκαλισμοῦ καὶ λεβαντινισμοῦ ἀποτέλεσμα.

Α. ΠΑΛΛΗΣ

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲ διαβάζει ὅσον ἔπρεπε καὶ μποροῦσε, γιατί πολὺ σπάνια βρίσκει βιβλία γραμμένα στὴ γλῶσσα ποῦ καταλαβαίνει καὶ βγαλμένα ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ ψυχὴ. — Τώρα νομίζω διαβάζει περισσότερο παρ' ὅ,τι ἄλλοτε, γιατί σήμερα γιὰ καλὴ μας τύχη ἄρχισαν συχνὰ-πυκνὰ νὰ τυπώνονται καὶ βιβλία καὶ φημερίδες καὶ περιοδικὰ στὴν ἑθνικὴ τὴ γλῶσσα καὶ σύμφωνα μὲ τὶς ἰδέες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου, μὰ μπορεῖ ν' ἄχω καὶ λαθος.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

Σὲ μιὰ Μιλανέζικη ἐφημερίδα διαβάζουμε πὼς ὁ κοσμοακουσμένος Καλαμπρέζος ληστής Μουζολίνος καταγίνεται μέσα στὴ φυλακὴ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλολογία. Μεταφράζει, καθὼς λένε, τὴν Ἰλιάδα. Φαίνεται πὼς ἡ φυλακὴ κάνει καμιὰ φορά καὶ τέτοια θάματα. Μήπως ὁ Βερλαίν δὲν ἔγραψε στὴ φυλακὴ τόσα ὠραία ποιήματα; Ἀπαράλλαχτα θέλουνε νὰ πῶνε, καὶ κάποιος δικός μας ὑπέροφος, χρυστὰ στὸ φυλάκωμα ὅλη του τὴν τρανή σοφία.

Ἡ ὠρα περνῶσε ἔπρεπε πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ σῶσουν τὴ σημαία.

— Τὴ σημαία! τὴ σημαία! μουρμουρίζει ὁ μισοπιθαμένος στρατιώτης. Κρύψτε τὴν! γλυτώστε τὴν.

Ὁ χωρικός τὴ λαβαίνει καὶ μπαίνει μὲς στὸ ὑποστατικό. Ποῦ νὰ τὴν κρύψῃ; Σὲ λίγο, ὅλα θὰ τὰ σκαλίζανε, θὰ τ' ἀρπάζανε.

Στενοχωρημένος, σαστισμένος ψάχνει, ξετάζει σ' ὅλες τὶς γωνιές. Τίποτα... τίποτα...

Καὶ οἱ οὐλάνοι φτάζανε. Ἐξω στὸ δρόμο ἀκούγονταν τὸ μεταλλικὸ πδοκρότημα τῶν ἀλόγων.

— Στὴ φωτιά! στὴ φωτιά! κάλλιο νὰ τὴν κάψουμε, παρά νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ μᾶς τὴν πάρουν.

Ἐάνου, σὲ μιὰ κούνια ἐκεῖ στὴ γωνιά, κατὰ τὸ τζάκι μεριά, ἕνα παιδάκι ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Μιὰ ἰδέα κατέθηκε τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου:

— Ἄ, ναί! ἡ κούνια! παιδάκι μου!

Καὶ τρέχει ἐκεῖ. Σ' ἕνα δεφερόλεφτο μὲ τὰ ἀδέξια χοντρά χέρια του ξεσπαργανώνει τὸ παιδί καὶ τὸ τυλίγει μὲ τὸ πολὺτιμο ἐκεῖνο κουρέλλι, κατατρυπημένο, καταματωμένο. Ὑπερα κουτσά-στραβά, ξεδιπλώνει τὰ σπάργανα καὶ ξανατυλίγει μ' αὐτὰ τὸ μικρό.

Οἱ ἰχθροὶ φτάζανε κ' ἔπεσαν σὰν ἀνεμοστρόβι-

ΣΤΙΧΟΙ

1

Πλοῖο τῆς πίστης, καὶ ποτὲ δὲν ξάνουξες στεριά,
Καὶ πάντα στὰ ταξίδια σου τῆς ἀρησιᾶς σκοτάδια,
Φεύγεις μ' ἐλπίδα, καὶ γυρνᾷς χωρὶς παρηγοριά,
Στὸ νοῦ, λιμάνι ἀλλήμανο, καὶ στὴν καρδιά τὴν ἄδεια.

2

Σὰ μιὰ σπαραχτικὴ κραυγὴ, τὸ φύσημα τᾶνέμου
Πέρασε μέσ' στὴ σιγαλιὰ τῶν βραδινῶν ὄρων,
Κι' ἀπλωσες τᾶνατάραχα φτερά σου, λογισμὲ μου.
Καὶ κλάρωσες, μαῦρο πουλί, στὰ δέντρα τῶν νεκρῶν.

3

Σύγγεφα δὲν ξεσπάσατε χτὲς βράδυ, ἀπανεμιὰ
Καὶ σβόνυατε σιτὸν οὐρανὸ λυπητερό, ἕνα, ἕνα.
Ἡ τύχη μας, ἀλλήμονο! — θὰ μένη πάντα μιὰ,
Κι' δταν πεθαίνετε βουβὰ, κ' δταν τρικυμισμένα.

4

Ἐκεῖ πᾶφιν' ἡ θάλασσα, στὴν ἔρημη ἀμουδιά,
Πότε τὸ κύμα τῆς δειλῆ, καὶ πότε τὸν ἀφρό τῆς,
Στέκω καὶ διαλογίζομαι μὲ μιὰ βαρειά καρδιά,
Τὰ δρόματα τὰ αἰῶνια τῆς μάταις ἀνθρωπότης.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ*

Ὁ Βιθυνὸς ἀντικαταστάθηκε. Ἔφυγε κ' ἀπὸ τὸ νησί μας καὶ ξαλαφρώσαμε, σὰ νὰφυγε βαρὺ πλάκωμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας, γιατί μῆνες τώρα στεκόμαστε ἀγρυπνοὶ κοιτάζοντας καθε πρᾶξη τοῦ Βιθυνοῦ μήπως μᾶς φέρῃ ἄνω κάτω καὶ σφαχτοῦμε ἀναμεταξύ μας. Γιατί τὸ γενικὸ ξολοθρεμὸ στοχάστηκε ὁ Βιθυνὸς, καὶ βουλήθηκε ν' ἀπορημάξῃ τὸ νησί μὲ κάθε κακὸ μέσο

* Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ ἄρθρο αὐτὸ τυπώθηκε στὴν «Πρόδοσ» τῆς Σάμος καὶ τὸ ξανατυπώσαμε κ' ἐμεῖς, ὄχι γιὰ τὴν οὐσία του (ἐπειδὴ δὲν ἀνακατεύμαστε στὰ πολιτικὰ τῆς Σάμος, ποῦ εἶναι δουλιὰ τῶ Σαμιωτῶν), μὰ γιὰ τὴν ἡμερηθ δημοτικὴ του γλῶσσα.

λος μὲς τὴν αὐλή· μὲ μιὰς χύνονται πάνω στὸν κάβαλλάρη, ξαπλωμένονε χάμου.

Τὸν ψάχνουν, τίποτα, τίποτα.

Ἴσως εἶναι μέσα στὸ ὑποστατικό.

Σὲ μιὰ στιγμή τὸ πᾶν ἀνασκαλεύτηκε, ἀναποδογυρίστηκε μονάχα ἡ κούνια ἐμνησκε. Ἐνας Οὐλάνος τρέχει καὶ σὲ δαῦτη. Μὰ ὁ χωρικός μ' ἕνα πῆδημα πετιέται στὴ μίσση καὶ τὸ κορμί του κάνει ἕνα προτείχιμα ἀνάμεσα στὴν οὐλάνο καὶ στὴν κούνια.

Μὲ μιὰ πιστολιὰ τοῦ σπᾶνουν τὸ κεφάλι καὶ τοῦ χύνουν τὰ μυαλά. Ἡ κούνια ἀνασκαλεύτηκε... Τίποτα, τίποτα!

Ὁ ἰχθρὸς ἀποτραβήχτηκε γελασμένος, μουγκρίζοντας, βλαστημῶντας ἀπὸ τὸ κακὸ του. Μακρὰ ἡ μάχη ξακολουθεῖ λυσσασμένα.

Τὸ μικροῦλάκι κλαίει πάντα, ἀπορῶντας πὼς νὰ μὴν ἔρχεται: τόση ὠρα κανένα φιλικὸ πρόσωπο νὰ τὸ παρηγορήσῃ καὶ νὰ τὸ μερέψῃ.

*

Λαχανιασμένη, μὲ μαλλὰ ξέπλεγα, μὲ τὸ πρόσωπο μισοκρυμμένο μὲ τὴ γαλάζια ποδιά τῆς, σὰ νὰ ἤθελε ν' ἀποφύγῃ τὸ ἀγριο θέαμα τοῦ πολέμου, μιὰ γυναίκα τρέχει πρὸς τὸ ὑποστατικό· καθὼς πᾶ-

ποῦ θαρροῦσε πὼς ἔβγαينه στὸ σκοπὸ του. Κακιά καὶ διαστρεμένη ψυχὴ ὡς τόσο. Ἀπομένει πιά τώρα στὴν πολιτικὴ ἱστορία τοῦ Τόπου μας μιὰ ἡγεμονικὴ φυσιογνωμία ποῦ θὰ τὴν ἀκολουθοῦνε κατόπι τῆς ἡ δργῆ καὶ τὸ ἀνάθεμα ὅλων ἐκείνων ποῦ πονέσανε τὴν Πατρίδα τους, βλέποντάς τη νὰ ρημάξῃ μέσα στὸ πέλαγος τῆς ἀνομίας, στὴ φωτιά τῆς ἀναρχίας, τοῦ σκοτωμοῦ, τῆς παραλυσίας πολιτικῆς, κοινωνικῆς, εἰκονομικῆς, ἠθικῆς.

Ἐὸ προσδευτικὸ κόμμα, τὸν καιρὸ ποῦ πρωτοῦρθε στὰ πράματα κοίταξε, πὼς θὰ δουλέψῃ

τῆσε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας, σταμάτησε μαρμαρωμένη, βυθισμένη σὲ μαύρους στοχασμούς.

Ἐμάντεψε τὴ σκηνὴ ποῦ γένηκε κεῖ μέσα, εἰδῶ καὶ λίγη ὠρα. Ὁ ξντρας τῆς κείτονταν ἐκεῖ σκοτωμένος μπρὸς στὴν κούνια, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα μπροστὰ, σὲ στάση προφυλαχτικῆ.

— Θεέ μου! ἀναστήναξε, μοῦ τοὺς ἐσκότωσαν! Μὰ ὄχι! τὸ παιδί κλαίει! Ἄ, ζωντανὸ εἶναι!

Καὶ ἡ δύστυχη σφίγγει μὲς τὰ πονεμένα στήθια τῆς τὸ ἀγγελοῦδι τῆς.

— Μά... τί σημαίνουν αὐτὰ τὰ κωλόπαννα, εἶσαι κακοδεμένα, κακοτυλιγμένα;

Ξεσπαργανώνει τὸ μικρό.

— Μιὰ σημαία!

Ἄ! τώρα τὰ καταλαβαίνει ὅλα: μέσα στὴ μητρικὴ μὰ καὶ πατριωτικὴ καρδιά τῆς γίνεται φῶς ξάστερο καὶ διάφανο.

Κι' ἀφοῦ φίλησε τὸ πολὺτιμο κουρέλλι καὶ τὸ παιδί τῆς μαζί, σηκώνεται ὀλόρτη, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, τρεμάμενη, ἀναγαλλιασμένη· καὶ σὰν ν' ἀπαντοῦσε μὲ περιφρόνηση στὸ κανόνι τοῦ ἰχθροῦ ποῦ βρόνταε μακρὰ ἐκεῖ, φωνάζει μὲ φωνὴ πολεμοῦχαρη, μεταμορφωμένη:

— Ζήτω ἡ πατρίδα!

Ὡ ναί! Ζήτω ἡ πατρίδα! Ζήτω ὁ ἐμῶφος κείνος τόπος ποῦ βγάζει στὸ φῶς τέτοια γενναία παλληκάρια!

Γέρας (Μιτυλήνη). — Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ